

Websites, hyperlinks, MP3-files en service providers: rechters over het Internet

*Prof. Dr. Jos Dumortier*¹

Inleiding

Nu het Internet een massamedium wordt om alle soorten informatie op te zoeken of mee te delen, worden ook de rechters langzamerhand geconfronteerd met betwistingen in dit verband. De meeste daarvan gaan voorlopig over auteursrechtelijke kwesties. Het is algemeen bekend dat men het op het Net niet zo nauw neemt met de naleving van het auteursrecht. Het aantal websites waarvan men gratis illegale foto's, videoclip, computergames of muziek kan downloaden, is niet te tellen. Via de courante zoekprogramma's komt men snel een ganse reeks van deze websites op het spoor. Om het allemaal nog eenvoudiger te maken, publiceren sommige Internetgebruikers lange lijsten met hyperlinks naar websites waar men voor illegale kopieën terecht kan. De vraag of dergelijke lijsten van hyperlinks naar illegaal materiaal al dan niet rechtmatig zijn, heeft aanleiding gegeven tot juridische standpunten die – om het zacht uit te drukken – de wenkbrauwen doen fronsen.²

De juridische strijd tegen de illegale verspreiding van muziekopnamen via zogenaamde MP3-bestanden wordt momenteel vooral gevoerd door IFPI, een internationale beroepsorganisatie van de fonografische industrie. In België heeft de actie van IFPI al aanleiding gegeven tot twee geruchtmakende rechterlijke uitspraken. In een vonnis in kortgeding van de voorzitter van de burgerlijke rechtbank te Antwerpen³ werd een student veroordeeld voor het publiceren van webpagina's met hyperlinks naar illegale muziekopnamen. In een tweede vonnis van de rechtbank van koophandel te Brussel⁴ ging het over de aansprakelijkheid van Internet service provider 'Skynet' voor het huisvesten van een door insiders zeer druk bezochte website met dergelijke links.

¹ Gewoon hoogleraar K.U.Leuven en directeur van het I.C.R.I. (Interdisciplinair Centrum voor Recht en Informatica).

² Zie bijv. RdC, "Rechter begrijpt internet niet", *De Juristenkrant* dec. 1999, 10.

³ Rb. Antwerpen 21 december 1999, onuitgeg.

⁴ Kh. Brussel 2 november 1999, *Computerrecht* 2000/1

1. Over hyperlinks en voetnoten

Eind december werd een 19-jarige ingenieursstudent door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen in kortgeding op vraag van IFPI veroordeeld tot het sluiten van zijn website. Volgens de student zelf waren er op die site ruim 25.000 hyperlinks naar illegale bestanden met muziekopnamen. Alle internationale tophits en beroemde collecties van hedendaagse amusementsmuziek waren via de site te downloaden. De site werd algemeen beschouwd als één van de beste ‘MP3-sites’ op het Net.

Oorspronkelijk werden de hyperlinks door de student aangeboden op de homepage die hij op de server van de K.U.Leuven had geplaatst. Na een klacht van IFPI kwam daaraan een einde maar vier dagen later werd de site opnieuw geopend, ditmaal via een service provider in de Verenigde Staten. IFPI had ondertussen echter de identiteit van de student achterhaald en dagvaardde hem voor de rechter van zijn woonplaats, in Antwerpen.

IFPI argumenteerde in essentie dat het aanbieden van lijsten met hyperlinks naar illegale muziekopnamen op het Web een onrechtmatige daad uitmaakt die schadelijk is voor haar leden, m.a.w. de platenmaatschappijen. De verdediging van de student bracht hiertegen in dat een hyperlink op zichzelf enkel een verwijzing is naar informatie die door anderen wordt aangeboden. Daarbij werd een vergelijking gemaakt tussen hyperlinks en voetnoten. Hoe onrechtmatig is een voetnoot waarin de vindplaats van een illegale publicatie wordt meegedeeld?

De rechter heeft zich door die argumentatie niet laten vangen. Niet alleen is een hyperlink wel wat meer dan een loutere verwijzing. Belangrijker is echter de vaststelling dat het in casu om een ware discotheek van hyperlinks ging en dat door de auteur van de website wetens en willens de sleutel werd aangereikt voor het downloaden van grote hoeveelheden illegaal materiaal. Het auteursrecht werd daarbij volledig genegeerd. Het is het aanbieden van dit soort websites dat door de rechter als onrechtmatig wordt aangeduid. Door op die manier te handelen, schaadt men de belangen van de auteursrechthebbers en brengt men zijn aansprakelijkheid in het gedrang. Het opzetten en aanbieden van lijsten met hyperlinks naar illegaal materiaal stemt niet overeen met het voorzichtig gedrag dat van een goed huisvader mag worden verwacht.

B. De Groote⁵ heeft zeker gelijk te waarschuwen voor foutieve conclusies uit deze uitspraak. Niet elke hyperlink naar potentieel illegaal materiaal is een onrechtmatige daad. In de meeste gevallen kan van de auteur van de hyperlink onmogelijk een systematische controle verwacht worden van het legaal

⁵ B. DEGROOTE, “Linke links”, *De Juristenkrant* 1 feb. 2000, 8.

karakter van alle materiaal waarnaar op die manier verwezen wordt. Het is niet moeilijk in te zien dat dergelijke eisen op de duur de vrije informatieverspreiding op het Internet in het gedrang kan brengen. Men zal dus soms moeten afwegen welk belang overweegt: vrije meningsuiting versus handhaving van het auteursrecht. In de toekomst komen er zeker ook geschillen waarbij aan de rechter zal gevraagd worden tot deze afweging over te gaan. Dat de Antwerpse rechter deze discussie vermijdt, kan hem moeilijk verweten worden. Het zich toeleggen om via een website systematisch hyperlinks naar illegaal materiaal aan te bieden onder een volstrekte negatie van het auteursrecht, is een onrechtmatige daad. Dat heeft de rechter, volgens mij, goed beoordeeld.

2. Vechten tegen de bierkaai?

Rechterlijke beslissingen in de zin van het vonnis van de rechter in Antwerpen zijn de laatste maanden door IFPI ook in andere landen uitgelokt. Ze hebben vooral een waarschuwingfunctie. De nog zeer sterk heersende mentaliteit bij Internetgebruikers om geen rekening te houden met het auteursrecht, moet zeker omgekeerd worden. Om het illegaal circuit op het Internet echt uit te schakelen, zullen echter andere middelen nodig zijn. Wat de 19-jarige ingenieursstudent met zijn website bereikte, is eigenlijk niet meer dan het wat vergemakkelijken van het zoeken naar illegale MP3-bestanden. Wie die bestanden op het Web wil vinden, kan dat ook via andere wegen, bijv. door het gebruik van één van de talrijke zoekrobots.

Het opsporen van de auteurs van illegale MP3-sites, zowel websites met hyperlinks als websites waarop het materiaal zelf wordt aangeboden, is bovendien zeer moeilijk. Internet service providers controleren niet de ware identiteit van de auteurs die websites aanbieden voor huisvesting op de server. Op veel plaatsen krijgt men gratis huisvesting voor een website in ruil voor het gedogen van reclameboodschappen. Het overbrengen van een website van de ene naar de andere provider is een kwestie van enkele uren, in het slechtste geval. Meer en meer worden ook servers opgezocht in landen waar de handhaving van het auteursrecht op het Internet nog wat achterwege blijft.

Er wordt hard gezocht naar technische middelen om digitale bestanden te beveiligen tegen illegaal kopiëren. Dat is ook nodig omdat langzamerhand legale muziekopnamen via MP3-bestanden op het Internet worden aangeboden door de platenmaatschappijen zelf. Op vrij korte termijn zullen alle opnamen die momenteel via CD worden verkocht, ook gedownload kunnen worden van het Internet. Daarvoor zal de consument natuurlijk eerst moeten betalen. Om ervoor te zorgen dat enkel personen die betaald hebben, het materiaal kunnen downloaden, wil men o.m. digitale handtekeningen gebruiken. Bovendien worden de bestanden van een digitaal 'watermerk' voorzien zodat men steeds het legaal karakter ervan kan nagaan. Het blijft bij dit alles natuurlijk een vraag

of dit voldoende zal zijn om de circulatie van illegale MP3-bestanden op het Internet tegen te gaan.

3. IFPI versus Skynet

Op 2 november 1999 oordeelde de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brussel in positieve zin over een vordering tot staking die IFPI had ingesteld tegen Skynet. Volgens IFPI maakte Skynet zich schuldig aan een daad die strijdig is met de eerlijke handelspraktijken door “met kennis op haar server informatie te stockeren die aanleiding geeft tot ongeoorloofde elektronische distributie van muziekopnamen”. Ook hier ging het over diverse websites met hyperlinks naar illegale MP3-bestanden.

Skynet verdedigde zich met het argument dat zij, als Internet service provider, de betwiste websites enkel huisvest of de toegang naar deze websites verzorgt en dat zij geen enkele verplichting heeft om de inhoud ervan te controleren. De rechter oordeelde echter dat Skynet de toegang tot de betwiste websites had moeten blokkeren wanneer zij, zoals in casu, attent was gemaakt op het illegaal karakter ervan. Er is dus niet beslist dat Skynet systematisch de inhoud van alle websites diende na te gaan. Eenmaal op de hoogte gesteld van het feit dat via haar server websites met illegale inhoud werden aangeboden, had Skynet de nodige maatregelen moeten nemen om daaraan een einde te stellen. Tegen die uitspraak heeft Skynet hoger beroep ingesteld. Er wordt met spanning uitgekeken naar het resultaat daarvan.

4. Aansprakelijkheid van Internet service providers

De beslissing van de Brusselse rechter in de zaak tegen Skynet gaat over één van de moeilijkste juridische kwesties in dit domein. In hoeverre is een service provider mee verantwoordelijk voor de inhoud van de websites die hij op de server huisvest of waartoe hij de gebruikers toegang verschaft? In diverse landen zijn hierover al uiteenlopende rechterlijke uitspraken geveld. De Europese Commissie heeft in haar ontwerp-richtlijn over bepaalde juridische aspecten van de elektronische handel⁶ een poging gedaan om aan het probleem een eigen oplossing te geven. In artikel 14 van dat ontwerp staat dat de service provider die een website huisvest, niet aansprakelijk gesteld kan worden voor de inhoud ervan op voorwaarde dat hij geen kennis heeft van het onwettig karakter ervan. Zodra de provider op de hoogte is, moet hij prompt handelen om de onwettige informatie te verwijderen of de toegang daartoe onmogelijk te maken. In feite ligt de uitspraak van de Brusselse rechter dus min of meer in de lijn van hetgeen ook door de Europese Commissie is voorgesteld.

Tegen dit punt van de voorgestelde richtlijn is ondertussen al kritiek losgekomen. Is het wel verstandig om in deze kwestie via een richtlijn zo

⁶ COM(1999) 427def, te consulteren op http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/1999/en_599PC0427.pdf

expliciet en gedetailleerd te legifereren? Wellicht kan men beter vertrouwen op de principes van het gemeenrecht inzake aansprakelijkheid. De voorgestelde Europese oplossing brengt ons namelijk niet veel verder en doet vooral een hele reeks nieuwe vragen ontstaan. Wanneer moet de provider ingrijpen? Hoe kan hij de ernst van een melding over het illegaal karakter van een website beoordelen? Moet hij dan op elk verzoek ingaan? Er zijn zeker situaties denkbaar waarin van een service provider, ook na een melding, niet verwacht kan worden dat hij onmiddellijk maatregelen neemt. Het onderscheid tussen legale en illegale inhoud is niet steeds eenvoudig. Bovendien kan het gaan over inhoud in een taal die de service provider niet kent. Hoe kan de provider vermijden dat zijn contractuele verplichtingen ten aanzien van zijn klanten in het gedrang komen, bijvoorbeeld door het overhaast sluiten van een website na een klacht die achteraf ongegrond is gebleken?

Rechters zijn voor het beantwoorden van deze vragen in concrete omstandigheden veel beter geplaatst dan de Europese wetgever.